

Nr 40

Utlåtande i anledning av väckta motioner om höjning av folkpensionsavgiften.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 602 i första kammaren av herr *Lundström m. fl.* samt nr 695 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts,

”1. att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring av lagen om allmän försäkring att folkpensionsavgiften med tillämpning från den 1 juli 1964 skall uttagas med fem procent för år räknat, samt

2. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext”.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för yrkandet, får utskottet hänvisa till motionen II: 695.

Gällande rätt m. m.

Kostnaderna för folkpensioneringen bestrides av staten med bidrag från kommunerna. Till statsverket inflyter folkpensionsavgifter samt avkastningen av folkpensioneringsfonden.

Svensk medborgare skall erlägga folkpensionsavgift för varje år, då för honom beräknats till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, under förutsättning att han vid utgången av detta år fyllt minst 18 år och högst 66 år samt att han varit mantalsskriven här i riket för året näst före taxeringsåret. Avgift erlägges dock inte av den, som för december månad året näst före taxeringsåret åtnjutit folkpension i form av ålderspension eller förtidspension, eller för den, som avlidit före ingången av året näst före taxeringsåret. Ej heller skall folkpensionsavgift erläggas när den försäkrades till statlig inkomstskatt taxerade inkomst inte uppgår till 2 400 kr. eller, om han skall taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser samt den med vilken han skall samtaxeras inte enligt vad nyss sagts är fritagen från skyldighet att erlägga folkpensionsavgift, den sammanlagda taxerade inkomsten för dem som samtaxeras inte uppgår till 2 400 kr.

Folkpensionsavgift utgår med 4 % av den taxerade inkomsten med vissa begränsningar. Bl. a. gäller att högsta folkpensionsavgift utgör 600 kr. samt att avgift i intet fall utgår med högre belopp än vad som motsvarar summan av 10 kr. och en femtedel av den taxerade inkomsten i vad denna överstiger 2 400 kr. Dessutom finns motsvarande regel som inom sjukförsäkringen för den händelse att den avgiftspliktige erhållit särskilt avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Kommunernas årliga bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen uppgår till 1 % för varje skattekrona per invånare i kommunen av kostnaderna för följande förmåner, som under året utbetalats för inom kommunen mantals-skrivna pensionsberättigade, nämligen förtidspensioner jämte barntillägg till sådana pensioner, änkepensioner i anledning av dödsfall, som inträffat före den 1 juli 1960, och hustrutillägg samt 2 % för varje skattekrona per invånare i kommunen av kostnaderna för kommunala bostadstillägg, som under året utbetalats för pensionsberättigade, mantalsskrivna inom kommunen. Bidraget skall vad gäller bostadstilläggen utgöra högst 80 % och lägst 25 % av kostnaderna. Bidraget till övriga förmåner är maximerat till 60 % av kostnaderna och får ej heller överstiga en krona för varje skattekrona i kommunen.

Pensionsavgiften var enligt 1946 års folkpensioneringslag i dess ursprungliga lydelse en procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst eller, beträffande gifta, en halv procent av makarnas sammanlagda taxerade inkomst. För varje avgiftspliktig var dock högsta avgift 100 kr., motsvarande en taxerad inkomst av 10 000 kr. Till en början gällde även en minimiavgift. Varje avgiftspliktig skulle således erlägga minst 6 kr. i folkpensionsavgift, vilket innebar att personer i avgiftspliktig ålder, vilkas taxerade inkomst understeg 600 kr. eller som saknade taxerad inkomst, likväl påfördes folkpensionsavgift. I samband med höjning år 1951 av deklarationspliktsgränsen från 600 till 1 200 kr. bortogs bestämmelsen om minimiavgift och bestämdes i stället att personer, vilkas taxerade inkomst inte uppgår till 1 200 kr., skulle vara befriade från folkpensionsavgift.

År 1953 höjdes folkpensionsavgiftens procenttal till 1,8 och maximibeloppen till följd härav till 180 kr. för ensamstående och 360 kr. för gifta tillsammans. En ny sådan höjning ägde rum år 1955, då avgiften bestämdes till 2,5 % med maxima av 250 resp. 500 kr. Fr. o. m. den 1 januari 1959 är avgiften enligt beslut år 1958 höjd till 4 % av den taxerade inkomsten. Detta beslut innefattade även ändringar beträffande beräkning av avgiftsmaximum. Makar, som båda är avgiftspliktiga och taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, skall erlägga avgift med sammanlagt högst 600 kr. Därvid skall iakttagas, att om vardera makens taxerade inkomst överstiger 7 500 kr., envar påföres pensionsavgift med 300 kr. Om endast den ene makens taxerade inkomst överstiger 7 500 kr., minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av makarnas pensionsavgifter ej överstiger 600 kr. Andra avgiftspliktiga erlägger avgift med högst 600 kr. Numera skall således pensionsavgiften i princip beräknas å högst 15 000 kr. taxerad inkomst såväl för ogift och därmed jämställd som för makar gemensamt.

Den nedre gränsen för påföring av folkpensionsavgift höjdes år 1961 från 1 200 kr. till 2 400 kr. Detta skulle emellertid ha lett till en lägsta folkpensionsavgift av 96 kr. För att undgå det med en så hög lägsta avgift förknippade tröskelproblemet beslöts en avtrappning av avgifterna närmast över inkomst-

gränsen. Lägsta avgift är enligt gällande bestämmelser 10 kr. och avgiften stiger sedan med en femtedel av inkomsten i vad den överstiger 2 400 kr. till dess hela 4 % av den taxerade inkomsten kan tas ut. Detta inträffar vid en taxerad inkomst av 2 940 kr.

Folkpensionsavgiften är avdragsgill vid inkomsttaxeringen enligt stadgande i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen och 4 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt. På grund härav äger en skattskyldig, som varit bosatt här i riket under hela beskattningsåret, i hemortskommunen åtnjuta avdrag för i slutlig eller tillkommande skatt ingående folkpensionsavgift, som under beskattningsåret påförts den skattskyldige. Om en skattskyldig varit bosatt här i riket endast en del av beskattningsåret, får avdrag åtnjutas blott i den mån det belöper å nämnda tid. Har folkpensionsavgift, för vilken avdrag åtnjuts vid inkomsttaxeringen, restituerats, avkortats eller avskrivits, skall sådan intäkt jämlikt 35 § 5 mom. kommunalskattelagen upptas till beskattning som inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet.

I finansplanen för budgetåret 1964/65 framhöll chefen för finansdepartementet att han fann en förstärkning av statens inkomster ofrånkomlig och att han därför ämnade föreslå upphävande av rätten till avdrag vid inkomsttaxeringen för folkpensionsavgift.

I *propositionen nr 18 år 1964* föreslogs — i anslutning till finansplanen för budgetåret 1964/65 — att avdrag vid inkomsttaxeringen icke vidare skulle medges för folkpensionsavgift. Avdragsrätten föreslogs upphävd fr. o. m. den 1 juli 1964. Vid 1965 års taxering, som avser inkomståret 1964, skulle avdrag därför övergångsvis medges med hälften av folkpensionsavgiften.

Den 1 april 1964 biföll riksdagen den framlagda propositionen.

Utskottet

I förevarande motioner hemställes, att folkpensionsavgiften med tillämpning från den 1 juli 1964 skall höjas från fyra till fem procent.

Yrkandet utgör ett alternativ till det förslag till förstärkning av statens inkomster som chefen för finansdepartementet framlagt i proposition nr 18 till årets riksdag och som innebär att avdrag vid inkomsttaxeringen icke vidare skall medges för folkpensionsavgift.

Den 1 april 1964 antog riksdagen propositionen. I följd härav anser utskottet inte skäl föreligga att bifalla motionerna. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motioner, I: 602 och II: 695, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1964

På andra lagutskottets vägnar:

JOHN R. ANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: fru Carlqvist, herrar Kaijser, Lars Larsson, Eric Carlsson*, fru Nilsson, herrar Dahlberg*, Harry Carlsson* och Kilsmo*;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Bengtsson i Varberg, fröken Sandell, herrar Fredriksson, Wahrendorff*, Jönsson i Ingemarsgården, Carlsson i Göteborg och Ringaby.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herrar *Harry Carlsson, Kilsmo, Anderson* i Sundsvall och *Jönsson* i Ingemarsgården, vilka anförde:

”Bl. a. för att täcka de ökade statsutgifterna i samband med standardhöjningen av folkpensionerna den 1 juli innevarande år har finansministern föreslagit att den i skattelagstiftningen fastställda avdragsrätten i fråga om folkpensionsavgift skall avskaffas med verkan från sagda datum.

På grund av det avsteg från i övrigt gällande och sakligt starkt motiverade beskattningsprinciper som förslaget innebär — vilket bl. a. framkom i den starka kritik som förslaget mötte vid dess tidigare remissbehandling — har från vår sida uttalats att förslaget borde avslås av riksdagen. För att anskaffa de i samband med folkpensionernas standardhöjning erforderliga medlen vore enligt vår mening en höjning av folkpensionsavgiften — från 4 till 5 % och med bibehållen avdragsrätt — en riktigare väg. Yrkande härom har framförts i de förevarande motionerna I: 602 och II: 695.

Finansministerns förslag, som behandlats av annat utskott, har efter gemensam omröstning mellan kamrarna antagits av riksdagen. Det kan då inte komma i fråga att därjämte höja folkpensionsavgiften.”